

Aleg 729

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o poborze krajowych opłat szynkarskich i zwiększonej opłaty od piwa od dnia 1. stycznia 1911.

Wysoki Sejmie!

Ustawą krajową z dnia 20. grudnia 1905 Dz. u. kr. Nr. 11. z r. 1906. zaprowadzono z wygaśnięciem prawa propinacyi a więc z dniem 1. stycznia 1911 krajowe opłaty szynkarskie, które fundusz krajowy ma we własnej administracyi pobierać we wszystkich tych miejscowościach w kraju, w których do końca roku 1910 istniało prawo propinacyi, zatem w całym kraju z wyjątkiem miast Lwowa i Krakowa. Obok opłat szynkarskich przyznaje powyższa ustawa funduszowi krajowemu prawo pobierania w tych samych miejscowościach opłaty od piwa w wysokości 8 kor. z hektolitra w miejsce pobieranej do końca roku 1910 1 kor. 70 gr. Ta ostatnia opłata po 1 kor. 70 gr. pobieraną będzie odtąd nadal tylko we Lwowie i Krakowie.

Wymiar, przypis i pobór opłat szynkarskich określiła ustawa tylko w ogólnych zarysach pozostawiając rozporządzeniu wykonawczemu ustalenie całego toku postępowania.

Rozporządzenie to, opracowane przez c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym i c. k. krajową Dyrekcją skarbu, a w ostatecznej redakcyi ustalone na konferencyi, odbytej w Ministerstwie skarbu przy współdziałaniu delegatów interesowanych Ministerstw i delegata Wydziału krajowego, zostanie dnia 14. września 1910 ogłoszone w Dzienniku ustaw krajowych i rozpocznie obowiązywać od dnia 15. września 1910.

Rozporządzenie to podzielić można na 3 główne działy, określające

- a) obowiązki przedsiębiorców, podlegających opłacie szynkarskiej;
- b) czynności c. k. Starostw i komisji szacunkowych;
- c) czynności Wydziału krajowego jako urzędu poborczego.

A). Wszyscy przedsiębiorcy, czy to osoby fizyczne czy prawne, którzy się trudnią na własny rachunek i w sposób zarobkowy wyszynkiem, drobną sprzedażą i drobnym handlem gorących napojów spirytusowych, piwa, wina, miodu i t. p. o ile się to odbywa bezpośrednio do konsumenta — podlegają począwszy od 1. stycznia 1911. obowiązkowi uiszczania kraj. opłaty szynkarskiej i jako tacy są obowiązani corocznie w ciągu miesiąca września zeznać na piśmie lub ustnie do protokołu w starostwie deklarację (fasyę), w której obok ogólnych dat o nazwisku,

miejsu prowadzenia przedsiębiorstwa i t. p. mają szczegółowo zeznać, jakie są rozmiary lokalności, ile lokalności zajętych jest pod przedsiębiorstwo, jaka jest ilość personalu zatrudnionego w przedsiębiorstwie, wreszcie jaki był roczny obrót w poszczególnych kategoriach napojów.

Na podstawie szczegółów w fasyi podanych, a przez Starostwo i komisję szacunkową co do ich wiarygodności sprawdzonych, następuje wymiar opłaty, którą przypisuje i następnie pobiera Wydział krajowy w czterech ratach kwartalnych: 1. lutego, 1. maja, 1. sierpnia i 1. listopada.

Przedsiębiorcy, podlegający opłacie, mają ją uiszczać przez pocztową kasę oszczędności za pomocą czeków przez Wydział krajowy dostarczonych. W razie nieuiszczenia w terminach opłaty winni są opłacać odsetki zwłoki po 1/3 gr. za każdy dzień i za każde 100 kor. licząc od dnia zapadłości aż do dnia faktycznego zapłacenia. Zaległe raty i odsetki zwłoki można ściągać drogą politycznej lub sądowej egzekucji.

W razie jeżeli się przedsiębiorca czuje wymiarem opłaty pokrzywdzonym przysługuje mu prawo odwołania do komisji apelacyjnej w ciągu 14 dni od dnia otrzymania nakazu zapłaty na ręce c. k. Starostwa. Od orzeczenia komisji apelacyjnej niema dalszego odwołania.

B). C. k. Starostwa mają corocznie w ciągu miesiąca sierpnia w publicznem ogłoszeniu przypomnieć przedsiębiorcom o ciążyącym na nich obowiązku składania fasyi, wezwać ich do podejmowania potrzebnych druków, których bezpłatnie dostarcza Wydział krajowy, a zarazem podać dni i godziny, w których można w Starostwie zeznawać fasye ustnie do protokołu.

Równocześnie mają c. k. Starostwa sporządzić na drukach przez Wydział krajowy bezpłatnie dostarczonych w alfabetycznym porządku gmin spis wszystkich tych osób, które z mocy ustawy do opłaty szynkarskiej są obowiązane. Dla 30. miast, objętych ustawą z 13. marca 1889 Dz. u. kr. Nr. 24. ma być osobny spis założony.

Z upływem terminu, wyznaczonego do wnoszenia fasyi, zarządzą Starostwa uzupełnienie spisu wciągnięciem doń szczegółów z fasyi zaczerpniętych, a następnie przystąpią do zbadania prawdziwości szczegółów podanych we fasyach. W razie zachodzących wątpliwości mają Starostwa wezwać strony do dania wyjaśnień, a nadto zarządzić przez własne organa lub mężów zaufania dochodzenia, potrzebne do stwierdzenia prawdziwości fasyi.

Wynik wyjaśnień i dochodzeń spisują Starostwa na ostatniej stronie każdej fasyi; zaś dla stron, które mimo wezwania fasyi nie złożyły, zestawiają Starostwa fasye z urzędu na podstawie przeprowadzonych dochodzeń i zaznaczają na fasyi, iż ją zestawiono z urzędu.

Po dokonaniu tych przygotowawczych czynności zwołują Starostowie powiatowe komisye szacunkowe, złożone w myśl ustawy z 4 członków, z których 2 mianuje c. k. Namiestnictwo, 2 zaś Wydział krajowy a to jednego na przedstawienie Rady powiatowej, a drugiego na przedstawienie dotyczącej Izby handlowej z pośród grona obowiązanych do opłaty.

Zarazem przedłożą Starostowie komisjom, będący zarazem z mocy ustawy ich przewodniczącymi wszystkie fasye, tak zeznane jak i z urzędu zestawione, wraz z wszystkimi aktami dochodzeń i wezwą je do dokonania wymiaru.

Niezależnie od sprawdzeń i dochodzeń, dokonanych z urzędu, mają komisye przed przystąpieniem do wymiaru zbadać u każdego przedsiębiorstwa roczny obrót

w poszczególnych napojach, tudzież te wszystkie okoliczności, które wpływają na rentowność. Wynik zebranych informacji i przeprowadzonych dochodzeń ma być wciągnięty do spisu przez Starostwa sporządzonego i częściowo już wypełnionego. Do prowadzenia spisu czyli tak zwanego protokołu wymiarowego, tudzież do prowadzenia protokołu z obrad komisji przeznacza Starostowie w razie potrzeby urzędnika władzy politycznej.

Po dokonaniu tych czynności przystępują komisje do wymiaru opłat poszczególnym przedsiębiorstwom w ten sposób, że najprzód wyznaczają przy uwzględnieniu wszelkich okoliczności, sprawdzonych drogą dochodzeń, dla każdego rodzaju napojów w tem przedsiębiorstwie szynkowanego lub sprzedawanego odpowiednią stopę z taryfy, następnie pomnożą ilość hektolitrow sprawzonego rocznego obrotu każdego rodzaju napojów przez ustanowioną dlań stopę, a suma tych iloczynów oznaczać będzie zarazem wysokość rocznej opłaty dla tego przedsiębiorstwa.

Po zapisaniu dokonanych wymiarów do protokołu wymiarowego i po ich zesumowaniu kończy się czynność komisji. Przeciw uchwałom komisji może Starosta, tudzież członek mianowany przez Wydział krajowy na przedstawienie Rady powiatowej wnieść odwołanie do komisji apelacyjnej na ręce Starostwa w ciągu 14 dni od dnia zapadłej uchwały.

Po ukończeniu czynności komisji mają c. k. Starostwa cały operat tj. protokół wymiarowy, protokół obrad, zeznane fasye, tudzież wszystkie dotyczące akta przedłożyć Wydziałowi krajowemu najpóźniej do dnia 1. grudnia każdego roku.

Nadto sporządzą Starostwa odpis protokołu wymiarowego i zatrzymają go w aktach dla czynienia w nim dalszych zapisów, jakie mogą nastąpić wskutek wniesionych odwołań.

Wreszcie mają Starostwa przedkładać Wydziałowi krajowemu wszystkie na ich ręce wniesione odwołania do komisji apelacyjnej i odpowiednio je adstruować, a nadto w miarę otrzymywanych wykazów w ciągu roku zarządzać polityczną egzekucję zaległych opłat i odsetek zwłoki.

C). Wydziału krajowego obowiązkiem jest przedewszystkiem zarządzić własnym nakładem druk corocznie potrzebnego zapasu fasyi, protokołów wymiarowych i nakazów zapłaty, otworzyć osobne konto w pocztowej kasie oszczędności i postarać się o dostateczny zapas czeków.

Z chwilą zaś nadejścia z 80 starostw operatów wymiarowych, co ma nastąpić najpóźniej 1. grudnia każdego roku, operaty te sprawdzić, sumę wymiarów z wszystkich powiatów wyprowadzić i w razie gdyby ona nie osiągnęła kwoty 7 milionów kor. wszystkie poszczególne pozycje we wszystkich powiatach procentowo podnieść tak, aby razem wzięte dały 7 milionów kor.

Następnie ma Wydział krajowy rozdzielić operaty na takie, przeciwko którym ani Starosta ani członek komisji szacunkowej z ramienia Wydziału krajowego nie wniósł odwołania do komisji apelacyjnej i na takie, co do których odwołanie wniesiono. Zgodnie z wymiarami opłaty, zawartymi w pierwszych operatach, zarządzi Wydział krajowy wystawienie nakazów płatniczych i czeków i przesłanie ich stronom, co do drugich zaś operatów to na podstawie zamieszczonych tam wymiarów wystawi Wydział krajowy tymczasowe zawiadomienia o wymiarze i przesła je stronom wraz z czekami z pouczeniem, że przesłanie definitywnego nakazu zapłaty z ewentualnem podwyższeniem opłaty nastąpi po załatwieniu odwołania przez komisję apelacyjną. Komisji zaś tej przedłoży Wydział

krajowy zaczepione operaty wraz z wszystkimi aktami celem powzięcia ostatecznej decyzji.

Po dokonaniu tej czynności, która z uwagi na termin płatności pierwszej kwartalnej raty w dniu 1. lutego musi nastąpić w czasie od początków grudnia do drugiej połowy stycznia, zatem w niespełna 7 tygodni, nastąpi przypis w księgach kontowych indywidualnie, to znaczy otworzenie około 30.000 kont, rozmieszczonych w 80 księgach, założonych powiatami i w 30 księgach założonych dla większych miast.

Dalsze czynności polegają na spełnianiu tych wszystkich prac, jakie są w urzędach percepcyjnych, a więc na kontowaniu uiszczeń, obliczaniu odsetek zwłoki, prowadzeniu ewidencji restantów i wykazywaniu ich do egzekucyi i t. d. a wszystko w rozmiarach, odpowiadających ilości osób obowiązanych do opłaty.

Pozatem pozostają jeszcze do spełnienia: korespondencya ze stronami i władzami, oraz przygotowywanie rekursów dla komisji apelacyjnej i opracowywanie orzeczeń przez nią wydanych.

Znaczny rozmiar czynności, jakie na Starostwa nakłada ustawa o poborze opłat szynkarskich, a w jej rozwinięciu szczegółowo rozporządzenie wykonawcze, spowodowały c. k. Namiestnictwo do zwrócenia uwagi Wydziału krajowego na tę okoliczność, iż Starostwa przy szczupłym składzie sił, jakimi rozporządzają, nie będą wprost w stanie podjąć temu, zwłaszcza w początkowych latach, nim ta rzecz całkiem nowa nie tylko w kraju, ale w państwie się ułoży i utrże. Sądziło tedy c. k. Namiestnictwo, że musi nastąpić znaczniejsze czasowe pomnożenie sił koncepcyjnych po Starostwach, jeżeli sprawa wymiaru kraj. opłat szynkarskich po powiatach ma się odbyć dokładnie, z należytem zbadaniem wszystkich towarzyszących okoliczności, w czasie możliwie szybkim a tem samem z korzyścią dla funduszu krajowego. Nadmienilo jednak zarazem opierając się na reskrypcie Ministerstwa spraw wewnętrznych, że jest wykluczeniem, aby koszt tego pomnożenia sił, mających wyłącznie służyć do celów niepaństwowych, ponosić miał skarb państwa, że zatem ponieść je powinien ten, który z tego wyłączną korzyść odniesie tj. fundusz krajowy.

Po przeprowadzonych rokowaniach zdecydował się Wydział krajowy nie chcąc całej sprawy poboru opłat narazić na szwank pokrywać przez dwa lata tj. do 30. września 1912 z funduszu krajowego płace 26 komisarzy powiatowych, których c. k. Namiestnictwo dla tego wyłącznie celu i *extra statum* zamianuje poruczając każdemu z nich spełnianie wszystkich agend z wymiarem kraj. opłaty szynkarskiej połączonych w 3 powiatach przy pomocy sił pomocniczych w Starostwach. Po dwu latach komisarze ci wejdą w miarę wakansu w etat — licząc się z dotychczasowem przecięciem — mianowanych jest rocznie 15 komisarzy powiatowych — sprawa zaś wymiaru opłat tak się w ciągu tych dwóch lat uprzystępni, że Starostwa przy żadnej, a w każdym razie bardzo nieznacznej pomocy, będą już w stanie podjąć tym czynnościami. Skutkiem tego zaś odpadnie dla funduszu krajowego wydatek przez dwa lata ponoszony, a może pozostać najwyżej tylko nieznaczny wydatek na pokrycie wynagrodzenia czasowo przynajętej siły kancelaryjnej i to nie we wszystkich Starostwach.

Wydatek na pokrycie płac 26 komisarzy *extra statum* wyniesie 91 640 kor. Wydział krajowy wstawił do preliminarza budżetu r. 1911 w rubr. XV. poz. 2. wydatków w zaokrągleniu 100.000 kor. licząc się z tem, że może zajść w ciągu roku nieprzewidziana potrzeba pokrycia jeszcze jakiego wydatku z tego tytułu.

Zarazem nadmieniam Wydział krajowy, że skarb państwa podjął się dobrowolnie pokrywać koszta podróży i diety tych komisarzy, jakie wynikną z powodu ich urzędowania w 3 powiatach i z powodu koniecznego badania stosunków wielu przedsiębiorstw w ich siedzibie.

Dla dokonania tych wszystkich czynności, które według powyżej pod C), zamieszczonego przedstawienia przypadają na Wydział krajowy, postanowił Wydział krajowy utworzyć nowe biuro i wcielić doń istniejące biuro poboru opłaty od piwa pod wspólną nazwą „krajowe biuro poboru opłaty szynkarskiej i opłaty konsumcyjnej od piwa“. Zadania jego określone są powyżej szczegółowo, prócz tego spełniać ma także wszystkie te czynności, które spełniało dotąd biuro poboru opłaty piwnej. Biuro to podlegać będzie, tak jak obecne biuro piwne, szefowi Dep. II. i składać się z 2 urzędników conceptowych i 2 urzędników rachunkowych, dalej z dotychczasowych sił pomocniczych rachunkowych i manipulacyjnych biura piwnego, oraz z odpowiedniej liczby stosownie do istotnej potrzeby nowo zaangażowanych sił pomocniczych rachunkowych i manipulacyjnych.

Wydatek na personal tego biura obliczył Wydział krajowy na 82.448 kor. Że zaś w tym ogólnym wydatku mieści się już dotychczasowy wydatek na biuro piwne w kwocie 28.100 kor., przeto na personal biura opłaty szynkarskiej przypada tylko 54.348 kor. Na posady urzędników conceptowych i rachunkowych w tem biurze przewidziane zamierza Wydział krajowy przydzielić w całości lub częściowo osoby z grona urzędników krajowych. Opróżnionych zaś skutkiem tego posad w etacie z uwagi, że to przydzielenie jest czasowe najwyżej na lat 10, nie zamierza Wydział krajowy obsadzić stale. Przez wzgląd jednak, że ubytek ten przy wzmagających się czynnościach dałby się dotkliwie odczuć uprasza Wydział krajowy w końcowym wniosku o upoważnienie do obsadzenia powstałych przez to wakansów w razie potrzeby *extra statum*.

Obok wydatków na personal są jeszcze nieuniknione wydatki rzeczowe, są one zamieszczone w rubr. XV. wydatków pod poz. 3 — 7 i tam wyspecjalizowane. Wydział krajowy preliminuje je w łącznej kwocie 49.000 kor. w czem się również mieszczą dotychczasowe wydatki na biuro piwne w kwocie 33.000 kor. tak, że na biuro opłat szynkarskich przypada 16.000 kor.

Do tego przychodzi jeszcze wydatek na administrację powiatową tj. koszta 26 komisarzy w kwocie 100.000 kor., oraz koszta komisji szacunkowych i komisji apelacyjnej (diety i koszta podróży) w kwocie preliminowanej 29.000 kor.

Łączny tedy koszt prowadzenia poboru opłat szynkarskich bez opłaty od piwa preliminowany jest;

w wydatkach personalnych na	54.348 kor.
„ „ rzeczowych „	16.000 „
„ „ na administrację powiatową i koszta komisyjne	129.000 „
	<hr/>
Razem na	199.348 „

Przedkładając Wys. Sejmowi w roku 1905 projekt ustawy, zaprowadzającej opłatę szynkarską, zestawił zarazem Wydział krajowy w ówczesnym sprawozdaniu przybliżony rachunek kosztów tego poboru. Rachunek ten wykazywał 215.000 kor.

Doliczając do zapreliminowanych	
na biuro opłat szynkarskich	199.348 kor.
potrącone wydatki na biuro piwne w r. 1910.	61.100 „
	<hr/>
otrzymamy	260.448 „

jako preliminowany wydatek na całe biuro poboru opłat szynkarskich i opłaty od piwa.

Dochody z obu źródeł preliniuje Wydział krajowy w kwocie 15,400.000 kor. tj. z opłat szynkarskich 7,000.000 kor. z opłaty od piwa po 8 kor. od hl. z wyjątkiem Lwowa i Krakowa, gdzie nadal pozostaje po 1·70 kor. 8,400.000 kor. Opłatę od piwa preliniuje Wydział krajowy w tej wysokości, jak ją przewidywał w r. 1905 a to z powodu, że od 3 lat produkcya, a zatem i konsumpcya stale i to dość znacznie spada, jak to szczegółowo omówiono w sprawozdaniu z czynności dep. II.

Zestawiając preliniowany wydatek na biuro z preliniowanym dochodem z pborów okaże się, że na administracyę preliniowano 1·7% dochodu.

Powyższemi wydatkami nie jest objęty wydatek, jaki będzie musiał ponieść fundusz krajowy z powodu zająć mogącej potrzeby strzeżenia wschodniej i zachodniej granic kraju od Bukowiny i od Szląska, by zapobiedz przemycaaniu piwa drogą kołową z tych prowincyi do Galicyi bez uiszczenia przypadającej opłaty, a niemniej, co równie jest ważnem, by strzedz produkcję krajową przed naporem zakrajowego produktu, który nie opłacając znacznego podatku krajowego mógłby śmiało produkcji krajowej poważnie zaszkodzić.

Leży tedy tak w interesie fiskusa krajowego, jak niemniej nadgranicznych browarów krajowych tej ewentualności zapobiedz. Słusznem przeto jest, aby do kosztów, jakie z tego powodu wynikną, przyczyniały się częściowo także i nadgraniczne browary w dobrze zrozumiałym, własnym interesie.

W obecnej chwili trudno przesądzać, jak się w ogóle cała sprawa ułoży i jakie ewentualnie stąd powstaną koszta. Roczne doświadczenie pouczy, jak i w jaki sposób rzecz całą z korzyścią dla obopólnych interesów przeprowadzić i dlatego Wydział krajowy wstrzymuje się obecnie od przedkładania wniosków w tej mierze, uczyni to w przyszłorocznem sprawozdaniu o wynikach rocznego poboru tych opłat.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy wnosi

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o pborze krajowych opłat szynkarskich i zwiększonej opłaty od piwa począwszy od dnia 1. stycznia 1911.
2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do obsadzenia *extra statum* posad w oddziale conceptowym i rachunkowym w razie przydzielenia urzędników tych oddziałów do biura poboru opłat szynkarskich.

**Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi
wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.**

Marszałek krajowy:

Badeni w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Władysław Jahl w. r.

Członek Wydziału krajowego.